

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/121/2022
Identifikačné číslo spisu:	5119215365
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5119215365.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Soni Mersiarkinovej a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobkyne Domová správa, s.r.o., Trnava, Tehelná 3/A, IČO: 36 248 461, zastúpenej Palkovič advokátska kancelária s.r.o., Trnava, Kapitulská 20, IČO: 47 255 609, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Palkovič, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o zaplatenie 9.692 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 42Csp/94/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2021 sp. zn. 10CoCsp/48/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom č. k. 42C/94/2019-237 zo dňa 10. júla 2020 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 9.692,23 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 9.692,23 eura od 15. októbra 2019 do zaplatenia, v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalobkyni voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvého stupňa ustálil, že vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome, adresa: E., zastúpení správcom bytového domu súp. č. XXXX uzatvorili s právnym predchodcom žalovanej dňa 22. augusta 2013 zmluvu o úvere, na základe ktorej im bol poskytnutý úver vo výške 1.001.026 eur, ktorého účelom bolo financovanie, prípadne refinancovanie investičných nákladov súvisiacich s obnovou bytového domu. Dodatkom č. 1 zo dňa 07. marca 2014 došlo k navýšeniu úveru na 1.047.900 eur. Pri zákonom posudzovaní predmetného vzťahu súd vychádzal z príslušných ustanovení zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinnom v rozhodnom čase (ďalej ako „zákon č. 129/2010 Z.z.“ alebo „ZoSÚ“) a dospel k záveru, že záväzkový vzťah založený predmetnou úverovou zmluvou je vzťahom

občianskoprávnym a spotrebiteľským. Súd po posúdení zmluvy v zmysle cit. zákona dospel k záveru, že predmetná zmluva neobsahuje údaj o celkovej čiastke úveru, ktorú musí dlžník zaplatiť, uvádza len údaj o celkovej výške úveru. V článku 5 bod 5.1.2. zmluva obsahuje rozpis splátok úveru a úrokov po vyčerpaní celkovej výšky úveru alebo po uplynutí obdobia nároku na čerpanie. Článok 5 zmluvy tak neobsahuje celkovú čiastku, ktorú musí dlžník zaplatiť (v zmysle § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z.), pričom týmto slovným spojením treba rozumieť celkové množstvo peňazí, ktoré bude musieť dlžník pri riadnom a včasnom plnení svojich povinností zo zmluvy zaplatiť veriteľovi. Ide o jedno celkové číslo, ktoré je vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy. Tento nedostatok ako aj podhodnotenie výšky ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) v úverovej zmluve v neprospech spotrebiteľa sankcionuje zákon bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z.. Žalovanej tak nemohol vzhľadom na ustanovenie § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. vzniknúť zákonný nárok na zaplatenie akýchkoľvek úrokov alebo poplatkov. Prijatím takéhoto plnenia bez právneho dôvodu tak vzniklo na strane žalovanej bezdôvodné obohatenie, k vráteniu ktorého súd zaviazal žalovanú vo výške uplatneného nároku 9.692,23 eura (hoci nižšej než žalobkyni patrí). Súd žalobkyni priznal aj úroky z omeškania podľa § 517 ods. 2, § 563 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 3 ods. 1 nariadenia Vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01. februára 2013 vo výške 5 % ročne z priznanej sumy od 15. októbra 2019 (žalobca si uplatnil úroky z omeškania nasledujúci deň po uplynutí trojdňovej lehoty na plnenie na základe doručenej výzvy na zaplatenie dňa 09. októbra 2019, t. j. od 15. októbra 2019).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. novembra 2021 č.k. 8Co/135/2020-349 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania.

2.1. Rozsudok súdu prvého stupňa považoval za vecne správny; stotožnil sa so záverom súdu, že úver poskytnutý vlastníkom bytov zastúpených žalobcom na základe vyššie uvedenej úverovej zmluvy je v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. pre absenciu náležitostí v zmysle § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. - uvedenie celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítanej na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere - bezúročný a bez poplatkov, a teda plnenie poskytnuté dlžníkmi nad rozsah úveru poskytnutého žalovanou predstavuje plnenie bez právneho dôvodu v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ktoré je žalovaná podľa § 451 ods. 1 OZ povinná vydať. Nemal pochybnosti o tom, že prvostupňový súd predmetný úver posúdil ako úver, ktorý sa síce v zmysle zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinnom v rozhodnom čase (ďalej ako „zákon č. 129/2010 Z.z.“) nepovažuje za spotrebiteľský úver, ale v zmysle § 24a predmetného zákona sa na úver poskytnutý na opravu, rekonštrukciu alebo modernizáciu spoločných častí, spoločných zariadení a príslušenstva domu poskytovaný vlastníkom bytov a nebytových priestorov (pričom nebolo sporné, že predmetný úver do takej kategórie úverov patril) vzťahujú ustanovenia zákona o spotrebiteľských úveroch; okrem iných aj § 9 ods. 2 písm. j) a § 11 ods. 1, preto na námietku žalovanej o nesprávnom právnom posúdení zmluvy o úvere neprihliadol. Rovnako ako nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia a preto neodôvodňujúce zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie posúdil odvolací súd námietky žalovanej vytykajúce procesné pochybenia súdu spočívajúce v nedostatočnom predbežnom právnom posúdení veci podľa § 181 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), absenciou odôvodnenia rozsudku po jeho vyhlásení resp. nedostatkoch písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku, ktoré nedosiahli intenzitu a rozsah predstavujúci porušenie práva na spravodlivý proces. Odvolací súd napokon v uplatnenej žalobe nevidel ani rozpor s dobrými mravmi či zneužitie práva ako naň poukazovala žalovaná argumentujúc, že pokiaľ si žalobca ako zástupca vlastníkov bytov uplatňuje práva vyplývajúce mu zo zákona v súvislosti s porušením povinností žalovanej (i v prípade, ak by zo strany žalobcu došlo k zanedbaniu jeho povinností), nemožno uvedené považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi.

2.2. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP. Úspešnou stranou odvolacieho konania bola žalobkyňa, preto jej priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila poukazom na ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zmenil a žalobu zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP poukázala na to, že v konaní sústavne argumentovala tým, že za účelom spravodlivého vyriešenia veci je nutné prihliadať na skutočnosť, že úveroví dlžníci boli počas kontraktčného procesu a trvania úverového vzťahu zastúpení profesionálom. Za týchto okolností nie je namieste striktne lipnúť na tom, že údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, má byť v zmluve o úvere uvedený ako jedno konkrétne číslo. Odvolací súd sa týmto argumentom nezaoberal, čím rezignoval na zákonnú povinnosť v zmysle § 387 ods. 3 CSP a tiež opomenul aj rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, na ktoré žalovaná odkazovala v odvolacom konaní, hoci je rozhodovacia prax tejto súdnej authority kľúčová.

3.2. V časti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka namietala, že odvolací súd nesprávne vyriešil právne otázky, ktoré ešte neboli vyriešené v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu, a od ktorých záviselo jeho rozhodnutie, a to:

1. „Výžaduje § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere, aby bola celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, uvedená v zmluve o úvere ako jedno konkrétne číslo?“.

2. „Je požiadavka podľa § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere zachovaná aj vtedy, ak celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, nie je v zmluve o úvere uvedená ako jedno konkrétne číslo, avšak spotrebiteľ môže zistiť rozsah svojho záväzku z iných údajov obsiahnutých v zmluve o úvere?“.

3. „Je v súlade s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ) a so základným princípom zákazu zjavného zneužitia práva (čl. 5 CSP), ak spotrebiteľ, prostredníctvom správcu, podá žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia z titulu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru pre absenciu celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, v zmluve o úvere, ak bol pri kontraktácii zastúpený správcom, zmluvu riadne plnil, počas trvania zmluvného vzťahu nenamietal absenciu tejto náležitosti a poskytnutý úver splatil predčasne na vlastnú žiadosť?“.

Podľa názoru dovolateľky odkazujúcej na rozsiahlu argumentáciu týkajúcu sa najmä analýzy účelu interpretovanej právnej úpravy a právneho postavenia zmluvných strán, odvolacím súdom nesprávne vyriešené právne otázky mali byť správne zodpovedané negatívnou odpoveďou na otázky 1. a 3. a pozitívnou odpoveďou na otázku 2.

4. Žalobkyňa navrhla dovolanie žalovanej zamietnuť. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom poukázala na závery nižších súdov, ktoré zhodne dospeli k rovnakému záveru, že posudzovaná zmluva zákonom požadovanú náležitosť t.j. celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť neobsahuje; svoje závery tieto súdy podrobne a zrozumiteľne vysvetlili v konkrétne uvedených bodoch odôvodnení svojich rozhodnutí. Odvolací súd podrobne reagoval na všetky podstatné odvolacie námietky žalovaného a tieto považoval za nespôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozsudku prvej inštancie a ani nedošlo k úplnému opomenutiu argumentov jednej zo sporových strán resp. takým závažným vadám odôvodnenia, ktoré predstavujú porušenie práva na spravodlivý proces. K prvým dvom dovolacím otázkam žalobkyňa zhrnula, že „ustanovenie § 9 ods. 1 (zrejme má byť ods. 2 pozn.) písm. j) Zákona o spotrebiteľských úveroch ... vyžaduje, aby bola celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, uvedená v zmluve o úvere ako jedno konkrétne číslo ... Požiadavka § 9 ods. 1 (zrejme má byť ods. 2 pozn.) písm. j) Zákona o spotrebiteľských úveroch ... nie je zachovaná, ak celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, nie je uvedená v zmluve o úvere ako jedno konkrétne číslo, bez ohľadu na to, či spotrebiteľ môže alebo nemôže zistiť rozsah svojho záväzku z iných údajov obsiahnutých v zmluve“. V súvislosti s otázkou dobrých mravov poukázala na závery odvolacieho súdu a zdôraznila, že „vadá zmluva bola vypracovaná právnym predchodcom žalovaného, ktorý bol bankou (rovnako ako žalovaný), teda za vznik sporu je primárne zodpovedný žalovaný ako právny nástupca subjektu, ktorý zmluvu vypracoval.“

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti

dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je sčasti prípustné vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, avšak nie je dôvodné.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

6. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ust. § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

8. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

10. Žalovaná v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP namietala že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti poukazom na to, že neprihliadal na skutočnosť, že úveroví dlžníci boli počas kontraktachného procesu a trvania úverového vzťahu zastúpení profesionálom preto nebolo namieste striktne lipnúť na tom, že údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť má byť v zmluve o úvere uvedená ako jedno konkrétne číslo tiež že opomenul zmieniť aj rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, na ktoré žalovaná odkazovala v odvolacom konaní.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

12. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

14. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd sa nezaoberal jeho odvolacou argumentáciou a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. V rozsahu žalovanou namietaných skutočností podľa názoru najvyššieho súdu odvolací súd reagoval primeraným a dostatočným spôsobom. Odvolací súd (rovnako ako aj súd prvého stupňa - bod 2. odôvodnenia jeho rozsudku) zdôraznil zo zákona vyplývajúce zastúpenie jednotlivých vlastníkov bytov správcom v zmysle § 9 ods. 7 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (v znení účinnom do 31. decembra 2019), podľa ktorého spoločenstvo a správca sú povinní vykonávať správu domu samostatne v mene a na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome; spoločenstvo a správca vo vlastnom mene zastupujú a konajú na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome pred súdom a iným orgánom verejnej moci; toto zastupovanie trvá, ak sa v konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci nepreukáže rozpor záujmov spoločenstva alebo správcu so záujmom zastupovaných vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome a zároveň odkazom na ust. § 24a zákona č. 129/2010 Z.z.; pripomenul, že na predmetnú úverovú zmluvu sa vzťahujú ustanovenia vyžadujúce náležitosti vyplývajúce z ust. § 9 ods. 2 citovaného zákona (teda aj uvedenie celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť v zmysle písm. j/) a teda pokiaľ si žalobca ako zástupca vlastníkov bytov uplatňuje práva vyplývajúce mu zo zákona v súvislosti s porušením povinností žalovanej (i v prípade, ak by zo strany žalobcu došlo k zanedbaniu jeho povinností), nemožno uvedené považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi a za zneužitie práva (bod 66. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu).

14.1. K výhradám dovolateľky v tomto smere je potrebné uviesť, že podstatou sporu bolo riešenie právnej otázky, či úverová zmluva obsahuje zákonom požadovanú náležitosť, a to celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť. Súd oboch stupňov dospeli k rovnakému právnomu záveru, že zmluva túto zákonnú náležitosť neobsahuje, čoho dôsledkom je to, že úver je bez úrokov a poplatkov. Tieto právne závery súdy oboch stupňov podrobne a zrozumiteľne vysvetlili (body 30. a 31. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a body 55. až 58. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Obrana žalovanej bola vyhodnotená ako nedôvodná, resp. ak bola dôvodná ako nespôsobilá ovplyvniť vecnú správnosť výroku rozsudku súdu prvej inštancie, práve s poukazom na právne posúdenie veci ohľadom nedostatku zákonom predpísanej náležitosti.

14.2. Právnu argumentáciu, ku ktorej sa podľa názoru dovolateľky odvolací súd nevyjadril (bližšie nekonkretizované rozhodnutia Súdneho dvora EÚ), označil vo svojom rozhodnutí odvolací súd ako ďalšie odvolacie námietky, ktoré vyhodnotil ako nespôsobilé ovplyvniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, resp. odôvodňujúce zrušenie napadnutého rozhodnutia (bod 58. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), teda primerane zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, preto jeho postup nemožno považovať za neodôvodnený. Pokiaľ dovolateľka v tejto súvislosti mienila namietat právne posúdenie veci odvolacím súdom dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017) a tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i

ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

14.3. Dovolací súd považuje za potrebné vzhľadom na námietky dovolateľky zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania.

14.4. V danom prípade odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie vo svojich rozhodnutiach dostatočne a jasne vysvetlili svoj záver o právnej otázke predstavujúcej podstatu sporu, či úverová zmluva obsahuje zákonom požadovanú náležitosť t.j. celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť. Súd oboch stupňov dospeli k rovnakému právnomu záveru, že zmluva neobsahuje celkovú čiastku, ktorú musí dlžník zaplatiť, pričom týmto slovným spojením treba rozumieť celkové množstvo peňazí, ktoré bude musieť dlžník pri riadnom a včasnom plnení svojich povinností zo zmluvy zaplatiť veriteľovi. Ide o jedno celkové číslo, ktoré je vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy. Účelom zákonnej požiadavky obsiahnutej v ustanovení § 9 ods. 2 písm. j) Zákona o spotrebiteľských úveroch je, aby pre dlžníka zo zmluvy jednoznačne (výslovne) vyplývalo, koľko celkovo bude musieť veriteľovi za poskytnutie úveru zaplatiť a aby mal možnosť bez zložitých výpočtov porovnávať ponuky jednotlivých poskytovateľov úverov.... Súd v tejto súvislosti poukazuje ad absurdum na to, že ak by malo požiadavke zákonodarcu stačiť uvedenie poznámky, že určitý údaj si môže spotrebiteľ vypočítať určitým spôsobom, potom by vôbec pre veriteľov nemuselo byť povinné uvádzanie napríklad RPMN, lebo aj túto si vie spotrebiteľ teoreticky za použitia v zákone uvedeného vzorca vypočítať, ale napriek tomu nikto nespochybňuje, že v zmluvách vyčíslená byť musí. Súd preto považuje Zmluvu v tomto bode za rozpornú so Zákom o spotrebiteľských úveroch. Odôvodnenie obidvoch rozsudkov (konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu) zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia.

15. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalovaná neopodstatnene namietala, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

16. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

17. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

18. Žalovaná v dovolaní definovala nasledujúce tri otázky:

1. „Výžaduje § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere, aby bola celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, uvedená v zmluve o úvere ako jedno konkrétne číslo ?“.
2. „Je požiadavka podľa § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere zachovaná aj vtedy, ak celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, nie je v zmluve o úvere uvedená

ako jedno konkrétne číslo, avšak spotrebiteľ môže zistiť rozsah svojho záväzku z iných údajov obsiahnutých v zmluve o úvere ?“.

3. „Je v súlade s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ) a so základným princípom zákazu zjavného zneužitia práva (čl. 5 CSP), ak spotrebiteľ, prostredníctvom správcu, podá žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia z titulu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru pre absenciu celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, v zmluve o úvere, ak bol pri kontraktácii zastúpený správcom, zmluvu riadne plnil, počas trvania zmluvného vzťahu nenamietal absenciu tejto náležitosti a poskytnutý úver splatil predčasne na vlastnú žiadosť ?“.

19. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil.

20. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky (najmä 1 a 2 týkajúcej sa výkladu ust. § 9 ods. písm. j)) spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b) CSP (a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je v danom prípade procesne prípustné. Následne preto skúmal, či podané dovolanie je dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v predmetnej právnej otázke).

21. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

22. Ako už bolo konštatované, dovolateľka v súvislosti s uplatnením prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP vymedzila právnu otázku a to, či z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j) možno vyvodiť, že celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, uvedená v zmluve o úvere má predstavovať jedno konkrétne číslo.

23. Podľa § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z. (v znení do 31. mája 2014) zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ... ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov.

23.1. Podľa § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a) až k), r) a y).

23.2. Podľa § 24a zákona č. 129/2010 Z.z. na úvery na opravu, rekonštrukciu alebo modernizáciu spoločných častí, spoločných zariadení a príslušenstva domu poskytované vlastníkom bytov a nebytových priestorov podľa osobitného predpisu, ktoré nie sú spotrebiteľským úverom, sa vzťahujú ustanovenia § 2, § 4 ods. 1 písm. a) až d), f) až n) a s), ods. 2 a ods. 7 až 13, § 9 ods. 1 a ods. 2 písm. a), b), f), g), i) až k), m) až r), u), v) a x), § 11 ods. 1, § 12, 19, 23 a 25a, pričom takíto dlžníci vykonávajú svoje práva v súvislosti s uvedenými úvermi spoločne prostredníctvom správcu alebo spoločenstva vlastníkov a veriteľ plní povinnosti voči takýmto dlžníkom tak, že ich plní voči správcovi alebo voči spoločenstvu vlastníkov; to neplatí, ak ide o úvery poskytované Štátnym fondom rozvoja bývania podľa osobitného predpisu.

23.3. Podľa § 2 písm. g) a h) zákona č. 129/2010 Z.z. na účely tohto zákona sa rozumie celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; do celkových

nákladov patria aj poistné a náklady spojené so zmluvou o zabezpečení záväzku spotrebiteľa podľa tohto zákona, ktorých uzavretím bolo podmienené získanie spotrebiteľského úveru alebo jeho získanie za ponúkaných podmienok (písm. g)) a celkovou čiastkou, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, súčet celkovej výšky spotrebiteľského úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom (písm. h)).

23.4. Podľa § 4 ods. 1 písm. g) zákona č. 129/2010 Z.z. veriteľ alebo finančný agent je povinný v dostatočnom časovom predstihu pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred prijatím ponuky o spotrebiteľskom úvere poskytnúť spotrebiteľovi v súlade so zmluvnými podmienkami ponúkanými veriteľom alebo požiadavkami spotrebiteľa informácie o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť.

23.5. Podľa čl. 3 písm. h) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/48/ES (ďalej len „Smernica“) „celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť“ je súčet celkovej výšky úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom.

23.6. Podľa čl. 10 ods. 2 písm. g) Smernice zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza ... ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané v čase uzavretia zmluvy o úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto miery.

24. Závery súdov oboch stupňov v tejto otázke vychádzali z názoru, že eurokonformným výkladom ustanovení § 9 ods. 2 písm. j) a § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. - v dôsledku absencie údajov o celkovej čiastke, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť v posudzovanej zmluve o úvere - sa poskytnutý úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Odvolací súd zdôrazňujúc správnosť záverov súdu prvého stupňa poukázal (bod 56. odôvodnenia rozsudku) aj na čl. 10 ods. 2 písm. g) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/48/ES, ktorá bola zákonom č. 129/2010 Z. z. transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky), ktoré vyžaduje uvedenie celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy. Keďže zákon priamo ustanovuje, že celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť (rovnako ako RPMN), uvedená v zmluve, má byť výsledkom výpočtu, je zrejmé, že musí ísť o konkrétny údaj. Nemožno sa preto stotožniť s obranou žalovanej, že postačuje, ak si tento údaj vie vypočítať sám dlžník na základe ďalších údajov uvedených v zmluve, keďže zákon č. 129/2010 Z. z. priamo vyžaduje uvedenie tohto výpočtu v zmluve, pričom ide o kogentné ustanovenie. Účelom povinného uvedenia celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ veriteľovi zaplatiť v konkrétnej zmluve o spotrebiteľskom úvere, je poskytnúť spotrebiteľovi možnosť zvážiť tento údaj, prípadne ho porovnať s údajmi od iných poskytovateľov úverov a slobodne sa rozhodnúť, či za daných podmienok úverovú zmluvu a veriteľom uzavrie alebo nie (bod 31. odôvodnenia rozsudku prvostupňového súdu).

25. Odvolacím súdom zvolenú interpretáciu predovšetkým ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z. považuje najvyšší súd za správnu a právne konformnú.

26. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp

spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu. (III. ÚS 21/2015).

27. Je nespornou skutočnosťou, že súdna prax sa v otázkach obligatórnych náležitostí spotrebiteľských zmlúv stále (iba) dotvára, a to aj za pomoci eurokonformného výkladu nejasných/sporných ustanovení Zákona o spotrebiteľských úveroch (pozri napr. R 49/2022, R 21/2023) a súdy k výkladu pristupujú s vedomím, že aby bolo možné konštatovať splnenie povinnosti veriteľa vyplývajúcej z ustanovenia § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, musia byť údaje uvedené v spotrebiteľskej zmluve uvedené nielen formálne, ale zároveň musia byť aj úplné, určité, zrozumiteľné a správne. Týmto spôsobom zákonodarca chráni spotrebiteľa a napĺňa účel sledovaný právnou úpravou spotrebiteľských zmlúv, ktorým je úplné informovanie spotrebiteľa o podmienkach v tomto prípade úverovej zmluvy v záujme ochrany slabšej zmluvnej strany, Správnosť údajov totiž nepochybne ovplyvňuje rozhodnutie spotrebiteľa vstúpiť do určitého záväzku. Zároveň spotrebiteľ musí mať možnosť zoznámiť sa so skutočným obsahom právneho úkonu, aby vedel, čo konkrétne je predmetom dojednávania a aké sú jeho práva a záväzky z toho plynúce. Ak by sa pripustil výklad, že akýkoľvek údaj (teda aj chybný) uvedený v zmluve spĺňa podmienky § 9 ods. 2 cit. zákona, stratilo by toto ustanovenie zmysel. (z 9Cdo/291/2021 a 4Cdo/322/2020).

28. V danom prípade však podľa dovolacieho súdu nie sú rozumné pochybnosti o dostatočne jasnom vymedzení predmetného zákonného ustanovenia z hľadiska jazyka, úmyslu zákonodarcu a eurokonformného výkladu.

29. „Prvosledovou metódou výkladu a uplatnenia všeobecne záväzného právneho predpisu v materiálnom právnom štáte je metóda doslovného výkladu. Až tam a vtedy, kde a keď doslovným výkladom nemožno jednoznačne identifikovať subjekt, obsah alebo objekt právnej normy, sa v materiálnom právnom štáte možno odkloniť od doslovného výkladu a nejasnosť právnej úpravy odstraňovať prostredníctvom inej metódy výkladu.“ (Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 131 a 133.).

30. Z gramatického a sémantického hľadiska je nevyhnutné rešpektovať jazykový výklad pojmu "obsahovať celkovú čiastku". Podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka (Kačala J. a kolektív, vydané SAV, Bratislava 1987, str. 56,65,41,520) možno vyhodnotením významu slov obsahovať - „mať v sebe ako obsah, náplň“, celkový „týkajúci sa celku, úhrnný, -e/o vcelku, úhrnom, dovedna; c. treba zaplatiť“, čiastka „suma(peňazí), zaplatiť značnú s.-u“, nepochybne dospieť k záveru, že tomuto slovnému spojeniu v kontexte s pojmom vypočítaná (pasívum slovesa vypočítať „počítaním zistiť (výsledok), vyrátať“), treba rozumieť tak, že zmluva o úvere musí obsahovať (údaj, číslo) vyjadrujúci celkové množstvo (sumu, čiastku peňazí) už (t.j. v čase uavretia zmluvy) vypočítanú (vyrátanú, zosumarizovanú) na základe údajov.... Zmienku o údajoch, na základe ktorých sa táto suma vypočítava (definovaných na inom mieste textu zákona, ale tiež v Smernici ako „súčet celkovej výšky spotrebiteľského úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom“) nemožno účelovo vykladať tak, že túto celkovú sumu si má vypočítavať sám dlžník a takýto záver nemožno vyvodiť ani zo žiadneho iného relevantného normatívneho ustanovenia.

31. Naopak, aj podľa iných odborných názorov ... [V]šetky údaje vrátane ročnej percentuálnej miery nákladov a celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, už musia byť vypočítané na základe konkrétnych údajov poskytovaného spotrebiteľského úveru platných v čas renia zmluvy o spotrebiteľskom úvere (JURČOVÁ, M., MASLÁK, M., BORKOVIČOVA, V. Spotrebiteľské právo. 1. vydanie. Praha : Wolters Kluwer ČR. a. s., 2021, str. 309) resp. ...[V]tomto prípade ide o to, že veriteľ musí budúcemu spotrebiteľovi poskytnúť informácie na základe požiadaviek spotrebiteľa, aby bolo zrejmé, o aký druh spotrebiteľského úveru pôjde (či bude tzv. splátkový a viazaný na konkrétny tovar, bezúčelový, poskytnutý prostredníctvom povoleného prečerpania, alebo pôjde o obnovujúci revolvingový úver, atď), ďalej o tom, v akej výške a mene sa poskytne úver, o dobe trvania (v koľkých splátkach sa tento úver má uhradiť a dokedy), o úrokovej sadzbe a podmienkach jej určenia, ročnú

percentuálnu mieru nákladov a celkovú sumu, ktorú bude musieť spotrebiteľ uhradiť, teda to čo si požičia plus odplatu, o poplatkoch späť s poskytnutím úveru, informáciu o splátkach (ich počet, frekvencia a výška), či podmienkou úveru je aj uzavrieť poisťnú zmluvu a v neposlednom rade musí byť spotrebiteľ upozornený aj na následky nesplácania spotrebiteľského úveru, o práve na odstúpenie od tejto zmluvy a ostatných náležitostiach stanovených zákonom. (prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc., JUDr. Monika Jusková, v Uplatňovanie nárokov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere - LIT283707SK, Systém ASPI)

32. S obozretnou mierou využitia analógie s ohľadom na súvisiaci kontext povinností informovať spotrebiteľa o cene výrobku (konečná a jednotková cena §14 ods. 1, § 14a ZOS; § 15 zákona č. 18/1996 Z.Z. o cenách) možno tiež poukázať aj na názor najvyššieho súdu, v zmysle ktorého ... [P]ovinnosť predávajúceho informovať spotrebiteľa o cene výrobku je splnená vtedy, ak sú poskytované informácie spotrebiteľovi prístupné okamžite bez toho, že by bol nútený urobiť akýkoľvek úkon smerujúci k zisteniu ceny konkrétneho výrobku. Určenie ceny predavačkou nemožno považovať za iné vhodné sprístupnenie ceny, keďže cena konkrétneho výrobku má byť vopred určená a označujúca tento výrobok bez toho, aby bolo potrebné urobiť úkon smerujúci k jej určeniu. Informácia o cene patrí do skupiny informácií, ktoré spotrebiteľ od predávajúceho musí dostať vždy, a to jednoznačne. (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžo/66/2010).

33. Preto dovolateľkou presadzovaná interpretácia sporného ustanovenia, v zmysle ktorej si spotrebiteľ mohol celkovú čiastku, ktorú musí zaplatiť sám zistiť z iných zo zmluvy vyplývajúcich údajov a preto nebolo potrebné explicitne v zmluve uvádzať konkrétnu výšku celkovej čiastky (vypočítanej na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy) je celkom zjavne odporujúca nielen zneniu zákona, ale aj aktuálnej Smernici a výkladu zákonodárcu. Podľa názoru dovolacieho súdu teda možno konštatovať, že žalovaná (jej právna predchodkyňa) podľa zákona č. 129/2010 Z.z. účinného v čase uzavretia zmluvy o úvere (31. mája 2014) bola povinná v zmluve o úvere výslovne uviesť „celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítanú na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere“, t.j. konkrétnu sumu; ak tak neurobila, úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov.

34. V súvislosti s treťou dovolacou otázkou týkajúcou sa súladu s dobrými mravmi, ktorá je všeobecne v spotrebiteľských sporoch posudzovaná skôr vo vzťahu k veriteľovi, a nie voči spotrebiteľovi, najvyšší súd uvádza, že ustanovenie § 3 ods. 1 OZ patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t. j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, dopredu neobmedzeného okruhu okolností. Pri posudzovaní, či konanie účastníka občianskoprávneho vzťahu je v súlade či v rozpore s dobrými mravmi, zákon výslovne neurčuje z akých hľadísk má súd vychádzať. Rozhodnutie o tom, či sú splnené podmienky pre použitie ustanovenia § 3 ods. 1 OZ je vždy potrebné urobiť po starostlivej úvahe, v rámci ktorej musia byť zvážené všetky rozhodujúce okolnosti. Podľa právnej doktríny „rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi je potrebné v každom prípade posudzovať individuálne, s prihliadnutím na konkrétne okolnosti konania účastníka v príslušnom období a na jeho vtedajšie postavenie. Súlad s dobrými mravmi musí byť posudzovaný vždy bez ohľadu na to, že obsah bol výsledkom slobodnej dohody medzi účastníkmi a takisto bez ohľadu na to, kto prípadný rozpor s dobrými mravmi zavinil alebo či niektorá zo strán bola v dobrej viere. Dobré mravy je nutné chápať ako súhrn určitých etických a kultúrnych noriem spoločnosti, z ktorých niektoré sú trvalou a nemennou súčasťou ľudskej spoločnosti, iné spolu so spoločnosťou podliehajú vývoju.“ Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 20-30).

35. Žalovaná v podanom dovolaní za rozpor s dobrými mravmi považovala skutočnosť, že spotrebiteľia boli pri kontraktácii zastúpení kvalifikovaným správcom, zmluvu riadne plnili, počas trvania zmluvného vzťahu nenamietali absenciu tejto náležitosti a poskytnutý úver splatili predčasne na vlastnú žiadosť. Odvolací súd na takúto námietku neprihliadol a v uplatnenej žalobe nevidel ani rozpor s dobrými mravmi či zneužitie práva ako naň poukazovala žalovaná argumentujúc, že pokiaľ si žalobca ako zástupca

vlastníkov bytov uplatňuje práva vyplývajúce mu zo zákona v súvislosti s porušením povinností žalovanej (i v prípade, ak by zo strany žalobcu došlo k zanedbaniu jeho povinností), nemožno uvedené považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi.

36. Je nepochybné, že predmetné konanie je spotrebiteľským sporom, ktorého predmetom je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného sťažovateľkou z plnenia z úverovej zmluvy majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy, ktorá obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Ide o nárok vlastníkov bytov (za ktorých koná ich správca ako priamy zástupca) teda spotrebiteľov, uplatnený proti banke ako právnomu nástupcovi subjektu, ktorý im úver poskytol v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, teda dodávateľovi. Postup pri uplatňovaní takého nároku je vo všeobecnosti predvídaný a aprobovaný zákonom a v konkrétnych prípadoch podrobený testu ústavnosti. Pochybnosti o charaktere takého sporu (ako spotrebiteľského s ochranou slabšej strany) a postavení a účasti správcu v kontraktáčnom procese ako aj žalobcu neskôr v spore odstránil ústavný súd odmietnutím námietok v tomto smere a akceptovaním názoru najvyššieho súdu, ktorý „vychádzal z logických premís podporených predmetom konania, ktorým v konkrétnych okolnostiach veci bolo vydanie bezdôvodného obohatenia získaného žalovanou z plnenia z úverovej zmluvy majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy, a to poukazom na existenciu hmotnoprávneho nároku vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome ako subjektu základného hmotnoprávneho vzťahu zastúpeného správcom ako priamym zástupcom s náležitým akcentovaním ustanovenia zákona o vlastníctve bytov, podľa ktorého správca vystupuje v pozícii priameho zástupcu vlastníkov a koná v ich mene. Rovnako správca nevystupuje pri uzatváraní zmlúv ako ich účastník, pretože plnenia zo zmlúv nie sú poskytované správcovi, a teda realizované v jeho prospech, ale v prospech jednotlivých vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Práva a povinnosti zo zmluvy o úvere vyplývajú priamo vlastníkom v bytovom dome.“ (IV. ÚS 617/2023 vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/71/2022).

37. Výkonom práv v zmysle § 3 ods. 1 OZ sa rozumie uplatňovanie (existujúcich) subjektívnych občianskych práv spôsobom, ktorý objektívne právo svojim subjektom dovoľuje (ku ktorému ich oprávňuje) a ktorý zároveň smeruje k výsledku (stavu) objektívnym právom sledovanému; typicky ide o konanie, ktoré má znaky právneho úkonu. Výkon práva, uskutočňovaný pod ochranou právneho poriadku, pojmovovo vylučuje protiprávnosť, a tým aj uloženie sankcie. Za tým účelom sa možno dovolať ochrany subjektívneho občianskeho práva u povolaného orgánu, najmä na súde (§ 4 OZ, § 7 OSP), ktorá je však poskytnutá iba pri splnení určitých požiadaviek, ku ktorým patrí aj všeobecná podmienka, podľa ktorej výkon práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23Cdo 2060/98).

38. Za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi možno považovať len také konanie, ktorého cieľom nie je dosiahnutie účelu a zmyslu sledovaného právnomu normou, ale ktoré je v rozpore s ustálenými dobrými mravmi vedené priamym úmyslom spôsobiť inému účastníkovi ujmu. (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31Cdo/3931/2013).

39. Pokiaľ za daných skutkových okolností predmetného sporu, v kontexte právneho prostredia s veľkým množstvom spotrebiteľských sporov (aj o nárokoch z neprijateľných zmluvných podmienok) čo vo všeobecnosti spochybňuje generalizujúce tvrdenie o „šikanóznom výkone práva“ (ktoroukoľvek zo strán sporu), žalovaná za dôvod rozporu s dobrými mravmi považovala skutočnosť, že spotrebiteľia boli pri kontraktácii zastúpení kvalifikovaným správcom, zmluvu riadne plnili, počas trvania zmluvného vzťahu nenamietali absenciu tejto náležitosti a poskytnutý úver splatili predčasne na vlastnú žiadosť, púha takáto okolnosť ani podľa názoru dovolacieho súdu nebola spôsobilá sankcionovať spotrebiteľov neúspechom v súdnom konaní za to, že sa domáhali bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru z dôvodu nedostatku obsahovej náležitosti zmluvy (obsahovo koncipovanej samotným poskytovateľom úveru - žalovanou resp. jej právnomu predchodkyňou). V zásade totiž platí, že aplikácia § 3 ods. 1 OZ nesmie viesť k oslabovaniu ochrany subjektívnych práv ustanovených zákonom, a tým k nežiaducemu narušovaniu právnych vzťahov.

40. Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej neopodstatnene

smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a preto jej dovolanie ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

41. V závere dovolací súd dodáva, že k rovnakým úvahám a záverom, ako sú prezentované v tejto veci, dospel aj senát 7Cdo v inom konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/7/2023 v analogickej veci rovnakých účastníkov a takmer totožných skutkových a právnych súvislostiach.

42. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP. Žalobkyňa mala v dovolacom konaní plný úspech, preto jej proti neúspešnej žalovanej vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.